

ምዕራፍ ሐሙሽተ

ፍቕሪ ሃገር

ዕላማታት'ዚ ምዕራፍ፡

እዚ ምዕራፍ ተምሂርኩም ምስፈፀምኩም፡-

- መግለፅታት ፍቕሪ ሃገር ትግንዘቡ፡፡
- ታሪኽ ሃገር ምፍላጥ ንምጉልባት ፍቕሪ ሃገር ዘለዎ ረብሐ ትግንዘቡ፡፡
- ዕላማ ግልጋሎት ሰናይ ድሌት ትርድኡ፡፡
- ዜግነት ዝርከብሎም መንገድታት ትፈልጡ፡፡

5.1 ፍቕሪ ሃገር

5.1.1 ንምጉልባት ፍቕሪ ሃገር ዘድልዩ ኩነታት፡

በዓል ብዙሕ ቋንቋ - በዓል ብዙሕ ዜማ፡

ዘኹርዕ ታሪኽና - ዝስማዕ ብዕላማ፡፡

ጎደና ዕቤትና - መንገዱ ዝሰፍሐ፡

ፈተውቲ ሰላም ኢና - ተስፋና ዝበርሀ

ብሓደ ከምዝነፍራ - ርግቢታት ናይ ሰላም፡

ድሙቓት ህዝቢ ኢና - ሰብ ብዙሓት ቀለም፡፡

ኢትዮጵያ ደቅኺ - ቃል ኪዳን ንኣትወሉ ኣለና፡

ንዕቤትኪ ክንሰርሕ ደመ ረሃዕና ከፊልና፡፡

(ካብ ህብር -በሄር መዕረፍ ሕዳር 2000 ዓ/ም ዝተወሰደ ተዛማዲ ትርጉም)

- እዚ ኣብ ላዕሊ ቀሪቡ ዘሎ ግጥሚ እንታይ እንታይ ትሕዝቶታት ክምዘለውዎ ግለፁ።
- ኣብዚ ግጥሚ ሕብረ ብሄራዊነት ዝተገለፀ ብኸመይ እዩ

ክትዕ ተምሃሮ

ተምሃሮ ቤት ትምህርቲ ዓወት ዓድዋ ብብሰለስተ ወርሒ ፕሮግራም ክትዕ ኣለዎም። ናይዚ ወርሒ ተኻታይቲ ተምሃሮ ሻድሻይ ክፍሊ “ሀ”፣ “ለ”ን “ሐ”ን እዮም። ንክትዕ ዝቐረበ ርእሲ ድማ “ንምጉልባት ፍቕሪ ሃገር ዘድልዩ ኩነታት” ዝብል እዩ። ንሻድሻይ “ሀ” ወኪሎም ዝካትዑ ብፅኡትን ሓዩሎምን እዮም። እዞም ክልተ ተምሃሮ ንክትዕ ዝመረፅዎ ርእሲ “ፍቕሪ ሃገር ንምጉልባት መሰላት ውልቀን ጉጅለን ክኸበሩ ኣለዎም” ዝብል እዩ። ኣብ ዙሪያ እዚ ርእሲ እንታይ እንታይ ነጥብታት እንተጠቐሱ ኣብቲ ክትዕ ክስዕሩ ከምዝኸእሉ ምስ ናይ ክፍሊ መሓዙቶም እናተማኸሩ እዮም። ንሻድሻይ ‘ለ’ ወኪሎም ዝካትዑ ኣምልሻን ገዛእን እዮም። እዞም ክልተ ተምሃሮ ዝካትዕሉ ርእሲ “ፍቕሪ ሃገር ንምጉልባት ኣድላዊ ኣሰራርሓ ክጠፍእ ይግባእ” ዝብል እዩ። ናይ ክፍሊ መሓዙቶም ውን እዞም ዝስዕቡ ነጥብታት መካትዒ ገይሮም ንክጥቀሙሎም መኸሮምዎም።

- ሀ. ኣብ ክል ኣዋህባ ፍትሒ ሃገርና ኣድላዊ ኣሰራርሓ ጎሊሁ እንተተራእዩ ዜጋታት ንሃገሮም ዝህልዎም ፍቕሪ ትሑት ይኸውን።
- ለ. ኣብ መንጎ ደቂ ኣንስትዮን ደቂ ተባዕትዮን ኣብ ምርካብ ዕድል ትምህርት ስራሕን ኣድልዎ እንተተገይሩ ንሃገርና ዝህልወና ፍቕሪ ይንኪ።
- ሐ. ሰብ ኩሉ ብተፈጥሮኡ ማዕረ ስለዝኾነ ንህፃናት፣ ንሰብፀጋ ዕድመን ንደቂ ኣንስትዮን ፍሉይ ሓለዋን ክንክንን ክግበር የብሉን።

ንሻድሻይ “ሐ” ወኪሎም ዝካትዑ ኣበበን ኣሕመድን እዮም። ኣበበን ኣሕመድን ዝካትዕሉ ርእሲ “ታሪኽ ከባብን ሃገርን ምፍላጥ ንምጉልባት ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ይሕግዝ” ዝብል እዩ። ኣበበን ኣሕመድን መካትዒ ነጥቦም ኣብዞም ዝስዕቡ

ሰለስተ ንኡስ ርእሰታት መቼሎም አቕሪቦም፡፡

1. ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ምምዕባል ዝጅምር ታሪኽ ቤተሰብ ብምፅናዕን ብዝግባእ ብፍላጥን እዩ፡፡
2. ኣብ ከባቢና ንዝርከቡ ዝተፈላለዩ ታሪኻዊ መግለፅታት ንባህልታት ብሄር ብሄረሰባትን ፍሉይ ጠመተ እንትንገብር ስምዒት ፍቕሪ ሃገርና ይምዕብል፡፡
3. ብዛዕባ ናይ ሃገርና ዘኹርዕ ታሪኽ ህዝብታት እኹል ፍልጠት እንትህልወና ስምዒት ፍቕሪ ሃገርና ፅኑዕ መሰረት ይህልዎ፡፡

መልመዲ - 1

ብመሰረት እቲ ምንባብ እዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ብፅኡትን ሓዩሎምን ነቲ ክትዕ ምእንቲ ክሰዕሩ ኣብ ክሊ እቲ ርእሲ እንታይ ነጥብታት ንክልዕሉ ትመኽርዎም?
2. ንኣምልሻን ገዛእን መሓዙቶም ንመካትዒ ኣብ ዝሃብዎም ካብ ሁሉ ዝተጠቐሱ ነጥብታት ትሰማምዑዶ? ተመያየጥሉ፡፡
3. ኣበበን ኣሕመድን ከልዕልዎም ዝግባእ ዝርዝር ነጥብታት ብዝምልከት ምስ ናይ ክፍሊ መሓዙትኩም ብጉጅለ ተመያይጥኩም ንመምህርኩም ሓፂር ፀብዓብ አቕርቡ፡፡

ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ዝጉልብት ናይ ሕድ ሕድ ዜጋ ውልቃውን ጉጅላውን መሰሉ ካብ ኣድላውነት ነፃ ብዝኾነ መልክዕ እንትኸበረሉ እዩ፡፡ መሰል ብሄር ብሄረሰባት ከይተሸራረፈ እንትኸበር፣ ልዕልነት ሕጊ እንትዓስል፣ ጠንኪርካ ምምሃርን ምስራሕን ባህሊ ዜጋታት እንትኾን፣ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ይዓቢ፡፡ ኮይኑ ግና መሰል ዜጋታት እንተይተኸበረ ገፀ ምድሪ ሃገር (መሬት፣ እምባታታ፣

ሩባታት፣ አድዋር፣ ወዘተ) ምፍቃርን ምፍታውን በይኑ ትርጉም አይህልዎን። አድላዊ አሰራርላ አብ ዝዓሰለሉ ሕብተረሰብ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር አናጎልበተ እንተይኮነስ እናሃሰሰ ይኸይድ። ሃገርካ ካብ ዝኾነ ሓደጋ ምክልኻልን ንዓርስኻን ንሃገርካን ካብ ዝጎድኡ ነገራት ምሕላውን መግልፅታት ሃገሩ ዝፈቱ ዜጋ እዮም።

መልመዲ - 2

አብዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ተመያየጡ።

1. ገፅ ምድሪ ምድናቕ በይኑ ቀንዲ መግለጺ ፍቕሪ ሃገር ክኸውን አይኸእልን ዝብሃል ንምንታይ እዩ?
2. አድላውነት ዘይርአየሉ፣ ምፍቃርን ምክብባርን ህዝብታት ዝዓሰሎ እንታይ ዓይነት ውፅኢት ይህልዎ?
3. ንስኻትኩምኸ ንሃገርኩም ምፍታውኩም እትገልፁ እንታይ ብምግባር እዩ?

5.2 ጎዳእትን መዕነውትን ተግባራት

5.2.1 ንሓባራዊ ናውቲ ክንክን ዘይምግባር

- ናይ ሓባር መገልገሊ መሳርሕታት ዝበሃሉ እንታይ እዮም?

መርአያ ዝኾነ ተግባር

ቤት ትምህርቲ ፋና “ፍቕሪ ሃገር” ተባሂሉ ዝፅዕኑ ክለብ አለዎ። አባላት እዚ ክለብ መምህራንን ተምሃሮን እዮም። አባላት እዚ ክለብ በብጊዚኡ ዘካይድዎ መርአያ ዝኾነ ምንቅስቃስ ዩኒቤፍ ካብ ዝበሃል ዓለምለኻዊ ትካል ፍሉይ ሽልማት ክረክብ ክኢሉ አለዎ። ኣብ ቀረባ እዋን ኣብ ውሽጢ ቀፅሪ ቤት ትምህርቶም ዘዳለውዎ ፍሉይ ዓውደርእይን (ኤግዚቪቭን) ንብዙሓት ተዓዘብቲ አግሪሙ እዩ። እቲ ምድላው ዝቐረበ ኣብ ዓመታዊ በዓል እቲ ቤት ትምህርቲ ስለዝነበረ ብዙሓት

ወለዲ ተምሃሮ ተረኺቦም ነይሮም። እቲ ምድላው ዝቐረበ ኣብ ሰለስተ ክፋላት ተመቐሉ እንትኸውን ትሕዝቶ እቲ ምድላው'ውን ከምዚ ዝስዕብ ይመሰል።

ቀዳማይ ክፋል እቲ ምርኣት ዝቐረበ ኣብ ቤተ መጻሕፍቲ እቲ ቤት ትምህርቲ እዩ። ብዋና ቦሪ እቲ ቤተ መጻሕፍቲ እንትእቶ ዝተቐዳደዱን ስእሎም ካብ ውሽጦም ተገንጺሉ ዝተወሰደን ብዙሓት መጻሕፍቲ ይረኣዩ ኣለዉ። ኣብቲ መንደቕ “ወለዶ ይፍረደና” ዝብል ዕሑፍ ተጻሒፉ ኣሎ።

ስእሊ 5.1 ዝተቐዳዱን ዝተነፀሉን መጻሕፍቲ

ኣብ ካልኣይ ክፋል እቲ ዓወደ ርእይ ብዕሽሽታ ዝተሰባባሩ ወናብር፣ ፀለምቲ ሰሌዳታት፣ ዴስክታትን ናውቲ ቤተ ፈተነን ተኣኪቦም ኣለዉ። ኣብቲ መንደቕ “ብዕሽሽታ ዝተጎድኡን ዝተሰባባሩን ናይሓባር መገልገልታት” ዝብል ዕሑፍ ይንበብ።

ስእሊ 5.2 ብዕሽሽታ ዝተጎድኡን ዝተሰባባሩን ናይ ሓባር መገልገልታት

አብቲ ሳልሳይ ክፍል ዓውድ ርእይ ተምሃሮ መንጨቶም ዝደረበይዎም ደፋተር ዝገንፈሉ እስክርቢቶታትን ቁርፅራፅ እርሳሳትን ተአኪቦም ይርኣዩ። አብቲ መንደቕ “ካብ እዚአቶም ናትካ/ኪ ኣይናይ እዩ? ዝብል ፅሑፍ ይንበብ።

ሰእሊ 5.3 ዝገንፈሉን ዝተሰባበሩን እስክርቢቶታትን እርሳሳትን

እቲ ምድላው ተወዲኡ ተዓዘብቲ ኣጋይሽ ካብቶም ክፍልታት እንትወፁ አብ ኣፍደገ ደው ብዝበሉ መተኣናገድቲ ተምሃሮ ንእሽተይ ካርድ ይዕደሎም። አብዞም ካርድታት ዝተፅሓፈ ፅሑፍ ከምዚ ዝብል ነይሩ። “ንሕናስ ሓደ ግዘ ብዕሸሽታ ተፈሪዱና ኣሎ፣ ንዝተረፉ መፃሕፍትን መሳርሒ ትምህርትን ግና ክንክን ንክግበረሎም ሕድርና ነሕልፍ።”

መልመዲ - 3

ነዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. አብ ላዕሊ ዝቐረበ አብነታዊ ምርኢት ኣባላት "ክለብ ፍቕሪ ሃገር" እንታይ ዓይነት ስምዒት ኣሕዲሩልኩም?
2. ንስኻትኩምክ ናይ ቤት ትምህርትኹም ናይ ሓባር መገልገልታት ብኸመይ ኢኹም እትሕዙ?

አብ ውሽጢ ቤት ትምህርቲ ዝርከቡ ናይ ሓባር መገልገሊ መሳርሕታት ንከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ኣገደስቲ እዮም። ሃገርና ካብዘለዎ ውሱን ሃፍቲ ተቐንጢሩ ንናይ ሓባር መገልገሊ ኣብያተ ትምህርቲ ክኾኑ ዝማልኡ መሳርሕታት ብጥንቃቄ ክተሓዙ ኣለዎም። መቐመጢ ወናብር ብጉድለት ጥንቃቄ እንተተሰበሩ ዝጉዳእ እቲ ተምሃራይ እዩ። ምድርቤት መምሃሪ ክፍሊ ኩዕትዕት እንተበለ ጉድኣት ጥዕና ዝበፀሕ ኣብ ዓርሱ ኣብቲ ተምሃራይን ኣብ መምህርን እዩ። ናይ ሓባርን ናይ ውልቀን መገልገሊ መሳርሕታት ጥንቃቄ ብዝጎደሎ ኣገባብ ምሓዝ እቲ ጉድኣት ካብ ዓርስኻ ሓሊፉ ዝጉዳእ ስድራቤትን ሃገርን ስለዝኾነ ሕድ ሕድ ዜጋ ሓላፍነት ኣለዎ።

ዕዮ ጉጅለ

1. ጉድኣት ከይበፀሐም ጥንቃቄ ክግበረሎም ዝግባእ ናይ ሓባር መገልገሊ ንብረታት ቤት ትምህርትኹም ብምዝርዛር ብኸመይ ክሕለዉ ከምዘለዎም ብጉጅለ ተመያይጥኩም ንመምህርኩም ዕሑፋዊ ፀብፃብ ኣኻርቡ።

5.2.2 ጎሓፍ ብፅሕሕታ ኣብ ዝኾነ ቦታ ምድርባይን ሽቓኻ ብግቡእ ዘይምጥቃምን

- ግዕዛይ ምዕዛይ ፈቐድኡ ምድርባይን ሽቓኻ ብኣግባብ ዘይምጥቃም እንታይ ጉድኣት ከስዕብ ይኸእል?

ስካውት ፅሩይ ቁሽት

መናእሰይ ፅሩይ ቁሽት ብዓርሰ ተበግሶ ተኣኪቦም ጋንታ ስካውት መስራቶም ኣለዉ። እዚ ጋንታ ስካውት ዓሰርተ ክልተ ኣባላት ዘለዉዎ እንትኾን ቀንዲ ስርሖም ድማ ፅሬት ከባቢኦም ክሕሎ ምግባር እዩ። ነዞም መናእሰይ ሙሉእ ክዳን ደንቢ (ዩኒፎርም) ኣስፍዩ ዝሃቦም ቤት ፅሕፈት ጣብያኦም እዩ። እዞም መናእሰይ ንዓርሶም ብተራ ሰሪዖም ኣብ ከባቢ መንበሪ ሰፈሮም እናተዘዋወሩ ከባቢኦም

የፅርዩ፣ ኩነታት ፅሬትውን ይቆግፀሩ። ረሳሕ ማይ መኸዲ ቱቦታት ከይድፈኑ፣ ሜዳ መግወቲ መናእሰይ እቲ ሰፈር ከይረስሕ ብተግባር እናተሳተፉ ስጡም ቁፅፅር ይገብሩ። እቲ ነባራይ ሕብረተሰብ ጎሓፍ ኣብ ዝረኸቦ ቦታ ከይድርቢ ትምህርቲ ይህቡ። ዝተፈላለዩ ፅሑፋትን ፖስተራትን እናለጠፉ የበራብሩ። ዓርሶምውን ኣብነት ብምኳን ሰሪሖም የርእዩ። ኣብ ከባቢኦም ካብ ዝለጠፍዎም ፅሑፋት ውሽጢ።

“ጎሓፍ ዘጋፀዚ ንዓርሶ እዩ!”

“ኣነን ጎሓፍን ኣይንራኸብን

“ሰፈረይ ብፅሬታ ትፈለጥ!”

“ሽቓቓይ ፅሩይ እዩ!”

“ዕሽሽታ ኣብ ሰፈረይ ኣይፍለጥን!”

ዝብል ይርከብዎም።

እቶም ስካውት ኣብ ዘለውሉ ሰፈር ጎሓፍ ዝጉሕፉ ወይ ኣብ መንገዲ ዝድርብዩ ሰባት ኣይረእዩን። ናይ ሓባር ሽቓቓ ብፅሬት ዘይሕሉን ብዕሽሽታ ኣብ ጥዕና ነበርቲ እቲ ከባቢ ግቡእ ዘይኮነ ተግባር ክፍፅም ዝተረኸበን ሰብ እቲ ከባቢ ብዝምረገም ዳያኑ መቐግፅቲ ይውሰነሉ። ስራሕቲ እቶም ኣባላት ስካውት ዝነቅፍን ስራሕ ንኸይሰራሕ ዘዕንቅፍን ዝኾነ ይኹን ሰብ በቶም ዝተመረፁ ዳያኑ መቐግፅትን ወቐሳን ይበፅሑ። በዚ ምኽንያትዚ መድፍኢ ጎሓፍ ዝነበሩ ቦታታት መፍረይ ተኸልታት ገደና ኮይኖም። መድፍኢ ጎሓፍ ጋብላታትን ሽቓቓትን ብፅሬት ክተሓዙ ክኢሎም፣ እዚ ብዝመሰለ መርኣያ ክኾን ዝኸእል ተግባር እቶም መናእሰይውን እቲ ቁሽት ”ፅሩይ” ዝብል ስም ተዋሂብዎ።

መልመዲ - 4

ብመሰረት እቲ ምንባብ ነዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ተግባር ሰካውታት ፅሩይ ቁሽት እንታይ ዓይነት ትምህርቲ ከምዝረኽብኩምሉ ንመሓዝትኩም ንገሩ፡፡
2. ኩነታት ፅሬት ከባቢኹም እንታይ ይመስል?
3. ከም ሰካውት ፅሩይ ቁሽት ኣብ ከባቢኹምኻ ኣብነት ዝኾኑ መናእሰይ ኣለውዶ?

ስእሊ 5.4 ኅሓፍ ብኣግባቡ እንተዘይተወጊዱ ኣብ ጥዕና ጠንቂ ይፈጥር

5.5 ናይ ኣባር ሽቓቕ ፅሬቲ ዝተሓለወ ክኸውን ኣለዎ

- ካብቶም ስእልታት እንታይ ተምህርኩም?
- ኣብ ከባቢኹምኻ ከምዚ ዓይነት ፀገም ኣሎዶ?

ኅሓፍ ኣብ ዝረኽብካዮ ቦታ ምድርባይን ምብታንን ኣብጥዕና ዓብዪ ፀገም የስዕብዮ፡፡ ኅሓፍ ዝድፍኣሎም ከባብታት ብፅሬት እንተዘይተትሒዞም ካብቲ ኅሓፍ ዝለዓሉ ሃመማ ኣብ ነበረቲ እቲ ከባቢ ፀገም ጥዕና ከስዕቡ ይኸእሉ፡፡ ዘይተኸተቡ ኣኸላባት፣ ዝበእን ዝምሳሳሉን ኣራዊትውን ኣብቲ ከባቢ ስለዝወሳወሱ ዝለዓለ ጉድኣት ክስዕብ ይኸእል፡፡ ንሽቓቕ ብጥንቓቕ ካብዘይምሓዝ ዝተልዓለ ነባራይ

እቲ ከባቢ ብምኸንያት ተላገብቲ ሕማማት ክጉዳእ ይኸእል። ከምዚኦም ዝበሉ ብዕሽሽታ ዝፍፀሙ ተግባራት ንኸእረሙ መናእሰይ እቲ ከባቢ ዓበይቲ ተግባራት ክፍፀሙ ይኸእሉ እዮም።

መልመዲ - 5

ኣብዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት ተመያየጡ።

1. ብምርሳሕ ከባብን ሽቓቓ ብዕሬት ብዘይምሓዝን ክፍጠሩ ዝኸእሉ ፀገማት ብጉጅለ ኮይንኩም ተመያየጡ።
2. ኣብ ከባቢኹም ዕሽሽታ ዝረአየሎም ጉዳያት እናልዓልኩም ብጉጅለ ተመያየጥሉ።
3. “ዕሬት ከባብየይ ኣብ ምሕላው ናተይ ብዕሒት” ኣብ ዝብል ርእሲ ሓፂር ዕሑፍ ዕሓፉ።

5.3. ሰናይ ባህርያት

5.3.1. ዝኸነ ዓይነት መዕነዊ ተግባር ምቅዋም

“ዕድቅን ሓጥያትን ይሃሉ ኣይሃሉ
ካብ ክፍኣት ሕያውነት ይሓሽ ንኹሉ”
“ህዝባዊ ግጥሚ “

- እዚ ህዝባዊ ግጥሚ ሰናይ ባህርይ ንኸነማዕብል እንታይ ትምህርቲ ይህበና?

እሙን ክልቢ

ሓደ ሓረስታይ ኣዝዩ ዝፈትዎ እሙንን ብባህሪኡ ዝተመሰገነን ክልቢ ነይርዎ። እዚ ክልቢ ገዛ ጎይትኡ ብንቕሓት ይሕሉ ነይሩ። ኣራዊት ደንበ ክፍቲ እቲ ሓረስታይ ከይደፍሩ ብንቕሓት ይከላኸል ነይሩ። ብምኸንያት እዚ ክልቢ ሰረቕቲ ገዛእዚ ሓረስታይ ክደፍሩ ኣይከላሉን። እዚ ሓረስታይ ኣብ ሓደ እዋን ገንዘብ

ምስሓፀሮ ከልቡ ንሓደ ሃፍታም ኣትሒዙ ገንዘብ ተለቂሑ። ልቕሑ ከፊሉ ክሳብ ዝወድእ' ኣብ ኢድ መለቃሓይ ክፀንሕ ክኢሉ እዩ። እዚ ከልቢ ፀገም ጎይትኡ ተረዲኡ ናይቲ መለቃሓይ ገዛን ንብረትን ልክፅ ከምናይ ቀደም ጎይትኡ ገዛ ብንቐሓት እናሓለወን ካብ ሰረቕቲ እናተኸላኸለሉን ብእምነት ከገልግሎ ጀሚሩ።

ሓደ መዓልቲ ወዲ እቲ መለቃሓይ ሓሚሙ ኣብ ዓራቲ ተገዲሙ እናሃለወ ሓደ ዓብዪ ተመን ካብ ሞሮ እቲ ገዛ እናተወንጨፊ መጺኡ። እዚ ከልቢ ምንቅስቓስ እቲ ተመን እናተኸታተለ ድሕሪ ምፅናሕ ቀልጢፉ ብምዝላል ነቲ ተመን ነኸሱ ብምቕታል ነቲ ቆልዓ ኣድሒንዎ።

ናይዚ ከልቢ ሰናይ ተግባር ዝተገንዘበ መለቃሓይ ብተግባር እቲ ከልቢ ተሓጉሱ ናብ ናይ ቀደም ጎይትኡ ክመልሶ ወሲኑ። ኣብ ክሳዱ ወረቐት ምስግና ፅሒፉ ብምእሳር'ውን ንቲ ከልቢ መሪቐ ሰዲዱዎ። ኮይኑ ግና እቲ ከልቢ ብሉብነቱ ዘቃልፆን ንጎይታ እቲ ከልቢ ዘይፎቱን ሓደ ሰብኣይ እቲ ከልቢ ምስ ጎይትኡ ንምብኣስ ተንኮል ብምፍሓስ ኣብቲ ከልቢ ጉደኣት ንኸበፅሕ ሓደ ሜላ ፈጠሩ። ናብ ገዛ እቲ ጎይታ ከልቢ ቀዲሙ ብምኻድ ድማ እቲ ከልቢ ነቲ ሓድሽ ጎይትኡ ከም ዘይእዘዝን እቲ ሰብ'ውን ኣዝዩ ስለዝተፀገመ ናብኡ ክመልሶ ከም ዝሓሰበን ነገሮ። ጎይታ እቲ ከልቢ ብተግባር እቲ ከልቢ ኣዝዩ ሓዘኑ እቲ ዝተለቀሐ ገንዘብ ንምምላስ እንዳ መለቕሒኡ ናብ ገዛ እናኸደ እናሃለወ እቲ ከልቢ'ውን ናብኡ እናጎየየ እንትመፅእ ኣብ መንገዲ ተራኸቡ። እቲ ከልቢ ንጎይትኡ ምስረኣየ ተሓጉሱ እናጎየየ ብምቕራብ ፍቕሩ ከምቀደሙ ገለፅሉ። ኮይኑ ግና ጎይትኡ በቲ ዝሰምዖ ወረ ሓሪቕ ስለዝነበረ እቲ ከልቢ ካብ ገዛቲ መለቃሓይ ሃዲሙ ዝመፀ ስለዝመሰሎ ብዝሓዘ በትሪ ሓደ ግዘ ምስዘበጠ እቲ ከልቢ ሽዑ ንሽዑ ሞይቱ። እቲ ሓረስታይ ሬሳ እቲ ከልቢ ጠጠው ኢሉ ብሓዘን እንተሰተውፅል ኣብ ክሳድ እቲ ከልቢ ዝተኣሰረ ወረቐት ረኣየ። ነቲ ወረቐት ገንጂሉ እንተንበቦ ናይቲ ከልቢ ሰናይ ተግባር ዝገልፁ ቃላት ዝተፅሓፎ ደብዳቤ ምጻኑ ተረዲኡ። ምእንቲ ሰናይ ባህሪ እቲ ከልቢ'ውን እቲ ሃብታም ሰብኣይ

ነቲ ሓረሰታይ ዕዳኡ ከምዝመሓሮ ይገልፅ። ጎይታ እቲ ክልቢ እዚ ምሰጢር ምስተረድኦ ኣምሪኩ ብምብካይ ብዝሰርሖ ስራሕ ተጠጎሰ።

(ከበደ ሚካኤል፣ተረትና ምሳሌ 2^ይ መፅሓፍ 6^ይ ሕታም 1994 ዓ/ም ነዚ ክፍሊ ክምጥን ተገይሩ ዝተወሰደ)

መልመዲ - 6

ነቲ ኣብ ገፅ ለገሊ ዝቐረበ ታሪኽ መሰረት ብምግባር ነዘም ዝሰፊሑ ሕቶታት መልሱ።

1. ሰናይ ተግባር እቲ ክልቢ ብኸመይ ዝተገለፀ እዩ?
2. ብዘይኣድልዎ ናይ ጎይትኡን ናይቲ መለቀሓይን ገዛ ማዕረ ካብ ዘገልገለ ሰናይ ተግባር ክልቢ እንታይ ትምህርቲ ረኺብኩም?
3. እቲ ክልቢ ክሞት ዝኸኣለ ከመይ ነይሩ?
4. ክልቢ ብኸምዚ ኣገባብ ሌባ ዘቃልፅን ሰናይ ተግባር ዘርእን እንተኾይኑ ከባኻትኩምክ እንታይ ዓይነት ሰናይ ተግባርን ባህሪያትን ንክተርእዩ ትፅቢት ይግበር።

ሰናይ ባህርያት መማኞርቲ ኞመማት ፅቡኞ ስብእና እዮም። ሰናይ ባህርያት ብቐዳምነት ዝጠኞሙ ንዓርሰኻ እዩ። ብሰናይ ባህሪኡ ዝምስገን ሰብ ኩሉግዘ ናይ ሕሊና ዕግበት ይረክብ። ንዝሓመመ ሰብ ምብጻሕ፣ ንዝተፀገመ ምሕጋዝ፣ ተስፋ ንዝቐረፀ ሰብ ምፅንዕና፣ ንምዕባይካ ይኸን ንምንኣስካ ግቡእ ክብሪ ምሃብ ብፍትወትና ጥራሕ እነካይዶ እንተይኮነስ ሰብኣዊ ግቡእናውን እዩ። ናይ ሕሊና ዕግበት ኢልና እነርእዩም ሰናይ ተግባራት ንካልኣትውን ክጠኞሙ ይኸእሉ እዮም። ሰናይ ባህርያት ንኣባላት ስድራቤትና፣ ንኅረባብትና፣ ንክባቢና፣ ንናይ ቤት ትምህርቲ መሓዙትናን ንጠኞላላ ማሕበረሰብና ምርኣይ መለልይ ባህርይ መስተውዓሊ ሰብ እዮም። ሰናይ ባህርያት ዘይብሎም ሰባት ኣብቲ ሕብረተሰብ ዝህልዎም ተቐባልነት ኣዝዩ ትሑት ይኸውን።

ንኻልኦት ክጎድኡ ዝኸለሉ መዕነውቲ ተግባራትን ኣድላዊ ኣሰራርሓታትን ብፅንፃት ምቅዋም ካሊእ መልክዕ ሰናይ ባህርይ እዩ። ንኣብነት ኣብ ስርቁ ዝተዋፈረ ሰብ ኣብ ከባቢና ምህላው እናፈለጥና ብፅሕኸታን ብይብሉንን እንተሓለፍናዮ ንሕናውን ናይቲ ጥፍኣት ተሓባበርቲ ምኃና ክንግንዘብ ይግባእ። ሓደ ሰብ እንትሰርቕ እናረከና ከምዝይረከና ኮይንና እንተሓለፍና ንሕናውን ተመሳሳሊ ፀገም እንትገጥመና ምትሕብባር ካልኦት ሰባት ከመይ ኢልና ክንሓትት ንኸእል?

መልመዲ - 7

1. እዚ ዝስዕብ ሰደቓ ኣብ ደፍተርኩም ብምፅሓፍ ክተማዕብልዎም ዝግብኡ ሰናይ ባህርያትን ክተወግድዎም ዝግብኡ መዕነውቲ ተግባራትን እናፈለኹም ኣመልክቲ፡፡

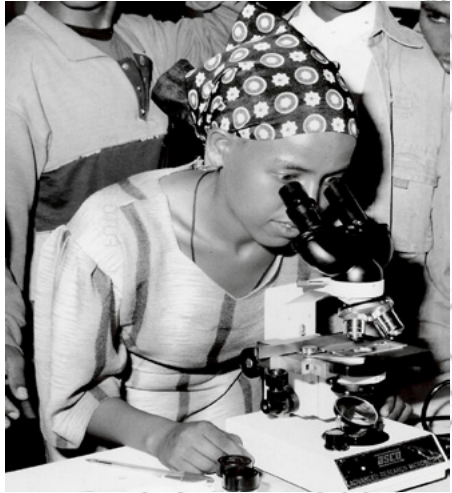
ክነማዕብሎም ዝግብኡና ሰናይ ተግባራት	ክነወግዶም ዝግብኡና መዕነውቲ ተግባራት
<p><u>ኣብ ገዛ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>ኣብነት</u>፡- ንዓበይቲ ምምእዛዝ 2. 3. <p><u>ኣብ ቤት ትምህርቲ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>ኣብነት</u>፡- ስዓትካ ኣኸበርካ ኣብ ማእዲ ትምህርቲ ምርካብ 2. 3. <p><u>ኣብ ከባቢ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>ኣብነት</u>፡- መርኣያ ክኾን 2. ዝኸእል ተግባር ምፍፃም 3. 	<p><u>ኣብ ቤት ትምህርቲ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>ኣብነት</u>፡- ናይ ሓባር መገልገሊ ንብረታት ዘበላሸው ተምሃሮ ብስኽፍታ ፊት ንፊት ዘይምቅላዕ 2. 3. <p><u>ኣብ ከባቢ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>ኣብነት</u>፡- ኣብ ፅሬት ከባቢ ፀገም ንዝፈጥሩ ብግልፂ ዘይምቅዋም 2. 3. <p><u>ኣብ ገዛ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>ኣብነት</u>፡- ኣባላት ስድራ ብሓሶት ምብኣስ 2. 3.

5.4. ምውጋድ ድኽነት

5.4.1 ኣድላይነት ፖሊሲታትን

ስትራቴጂታትን ልምዓት ንምውጋድ ድኽነት

ስእሊ 5.6 ብንጥፊት ብምስራሕ ድኽነት ክወገድ ይክእል።

- ሕድሕድ ስእሊ ምስቶም ካልኣት ብምንፅፃር እንታይ ዓይነት መልእኽቲ ከምዘሕልፍ ምስ ምሓዙትኩም ተመያየጡሉ።

ቆልዑ ደቂ ቅሳነት

ገሬ፣ ሕሉፍ፣ ረዳእን መስፍንን ፋለጦም ሕማቅ አመሎም እዩ ነይሩ። ኩሎም መናእሰያት ይሰርቁ ፣ ይሰኸሩ ነይሮም፣ ንዝተፈላለዩ ወልፍታት ተገዛእቲ ነይሮም። በዚ ዘይግቡእ ባህሪኦም ዝተልዓለ ስድርኦምን ናይቲ ከባቢ ነበርትን ኣዝዮም ተማሪሮም ነይሮም። በብግዚኡ ብፖሊስ እናተትሓዙ ስለዝእሰሩ እኒ ገሬ ካብቲ ሰፈር እንተጠፊኦም ናበይ ከይዶም እንተተባሂሉ “እንዳቦይ ተዓገስ” ኣትዮም ይብሃል ነይሩ። እንዳቦይ ተዓገስ ዝብልዎ ነቲ ቤት ህንፀት እዩ። ብኸምዚ ዓይነት ናብራ ፍርቂ ዕድምኦም ምስደፍኡ ኣብ ሓደ እዋን መሓሪ ብዝተብሃለ ኣብቲ ከባቢ ብፅቡቕ መርኣያነቲ ዝፍለጥ መንእሰይ ጉዕዞ ህይወቶም ተለዊጡ። መሓሪ ብዘገበሮ ዝለዓለ ምኽሪውን ኣርባዕቲኦም መናእሰይ ካብ ዝነበርዎም ዝተፈላለዩ ወልፍታት ተናጊፎም። መንግስቲ ብፍላይ ንመናእሰያት ብዝሓንፀዖም ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ልምዓት ተጠቀምቲ ንክኾኑ ብቤት ፅሕፈት ጣብይኦም ኣቢሉ ስራሕ ምሕፃብ መኻይን ንክጅምሩ ኩነታት ተመዓራርይሎም። ገሬ፣ ሕሉፍ፣ ረዳእን መስፍንን መኪና ምሕፃብ ስርሖም ብልዑል እምነትን ትግሃትን ስለዝፍፅሙ ብዓማዊሎም ተፈታውነት ንምርካብ ግዘ ኣይወሰደሎምን። ብስርሖም ዕውታት ስለዝኾኑ ድማ ብዙሕ ሃፍቲ ከዋህልሉ ክኢሎም። ከባቢኦም ንዘሸገሩ ካልኣት መሓዙቶምውን ዕድል ስራሕ እናፈጠሩ ህይወቶም ክልውጡ ክኢሎምዮም። ካብዚ ሓሊፎም ንዓሰርተ ቆልዑ ካብ ጎደና ሓደርነት ኣውጺኦም ንክዳኖም፣ ንምግባምን ንትምህርቶምን ግቡእ በጀት ብምምዳብ እናምሃሩ ይርከቡ። እዞም ኣዕርኽቲዚኦም ዝመስረትዎ ትካል ስም መበገሲ ብምግባር ቅድም ክብል እቲ ከባቢ ዝፅውዕሉ ስም ተቐይሩ “ቅሳነት” ዝብል ስም ተውሂብዎ።

(ኣብ ቴሌቭዥን ኢትዮጵያ ኣብ 1999 ዓ/ም ተደጋጊሙ ካብ ዝቐረበ ታሪኽ መናእሰያት ተመሓይሹ ዝቐረበ)

መልመዲ - 8

አብ ላዕሊ ዝቐረበ ታሪኽ መበገሲ ብምግባር ነዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ድሕሪ ምልዋጥ ናብራ ገሬን መሓዙቱን እንታይ ዕቡኻ ውፅኢት ተረኺቡ?
2. ቅድም እንትብል አብ ዝነበሮም ዝተበላሸወ ህይወት ይነበሩ ናይ ዝነበሩ መናእሰይ ህይወት ንምቕያር እንታይ ክግበር አለዎ?
3. ድኽነት ካብ ሃገርና ንምጥፋእ ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ልምዓት ዝህልዎም ረብሓ እንታይ ክኾን ከምዝኸእል ብጉጅለ ተመያየጡ፡፡

ሃገርና ወናኒት ሃፍትታት ተፈጥሮን ታሪኻዊ ሓድግታትን እያ፡፡ ከምዚኣም ዝበሉ ዘኹርዑ ታሪኻውን ተፈጥሮኣውን ሓድግታት ይሃልዉና እምበር ብመንፅሩ ግን ብዙሓት ፀገማት አለዉና፡፡

ሃፍቲ ተፈጥሮ እንተሃለወናውን ንስራሕ ዝነጥፍን ንሓደሽቲ ምህዞታት ዝተለዓዓለን እኹል ሓይሊ ሰብ ምፍጣር ስለዘይተኸእለ ሃገርና አብ ቅድሚ ሃለም ብድኽነት ክትፍለጥ ክኢላ አላ፡፡ ዝከፍአ ድኽነትናውን ብዝተፈላለዩ አንፈታት እታ ሃገርን ዜጋታትን ዘሕፍር ኮይኑ ፀኒሑዮ፡፡ እዚ ንዘበናት ሓቢሩና ዝፀንሐ ድኽነት ንሓንሳብን ንመወዳእታ ግዘን ተቓሊስካ ንምስዓር መንግስቲ ብዙሓት ውፅኢታዊ ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ልምዓት ዘርጊሑ አሎ፡፡ ንተፈጻምነትን ውፅኢታውነትን እዞም ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ልምዓት ሕድ ሕድ ዜጋ ተጊሁ ብምምሃርን ብምስራሕን ሃገሩ ናይ ምምዕባል ሓላፍነት አለዎ፡፡ ስሩዕ ሓላፍነት ምፍጻም ጥራሕ እንተይኮነ ንሰናይ ድሌት ግልጋሎታትውን ዓርስኻ ምስታፍ ድኽነት ንምጥፋእ ካብዝሕግዙ ሚላታት ሓደ እዩ፡፡ “ዋኒን መንግስቲ እዩ” ካብ ምባል እዚ ጉዳይ ንዓይውን ይምልከተኒ እዩ ኢልካ ብፅሒትካ ምፍጻም ውፅኢታውነት ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ልምዓት መንግስቲ ዝያዳ የጎልብትዮ፡፡

መልመዳ - 9

ነዘም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ብደረጃ ስድራቤት፣ ከባብን ሃገርን መግለፅታት ድኽነት ክኾኑ ኣብ ዝኸእሉ ነገራት ብጉጅለ ተመያየጡ፡፡
2. ንምውጋድ ድኽነት ካብ ሕድሕድ ዜጋ እንታይ ትፅቢት ይግበር?

5.4.2 ኣብ ገዛን ቤት ትምህርትን ግልጋሎት ሰናይ ድሌትን ምፍፃም

ስእሊ 5.7 ብዓርሶ ተበግሶ ግልጋሎት ምሃብ

- እዞም ስእልታት እንታይ መልእኽቲ የሕልፉ?

ኣብገዛ፣ ከባብን ቤት ትምህርትን ናትና ዓርሰ ተበግሶን ሰናይ ድሌትን ዝሓቲ ብዙሓት ተግባራት ኣለዉ፡፡ ኣብ ዝስዕብ ሰደቓ ገሊኦም ንምሕባር ተፈቲኑ ኣሎ፡፡

ኣብ ገዛ	ኣብ ከባቢ	ኣብ ቤት ትምህርቲ
1. ትእዛዝ ወላዲ እንተይተፀበኻ ኣቐዲምካ ትልሚ ብምውፃእ ናይ ውልቀን ናይ ሓባርን ሓላፍነት ምውፃእ	1. ጠዋሪ ንዘይብሎም፣ ድኹማት ዓቕምን ሰብ ፀጋ ዕድመን ምክንኻን	1. ኣባል ክለብ ስነዜጋ ስነ ምግባር ቤት ትምህርቲ ኮይንካ ምግልጋል፣
2. መንበሪ ገዛን መረባን ብፅሬት ምሓዘን ብዓርሰ ተበግሶ ፅባቕ ክህልዎ ምግባርን	2. ምስ ሰፈር መሓዘት ብምዃን ፅሬት ከባቢ ምሕላው	2. ፅሬትን ፅባቕን ቀፅሪ ቤት ትምህርቲ ንክሕሎ ምክንኻን
	3. ንጎረቤትን ቤተሰብን ዓቕምኻ ዝፈቕዶ ግልጋሎት ምሃብ፣	3. ናብ ዘየድሊ ባህርይ እናዘንበሉ ዝርከቡ ተምሃሮ ብምምካር ለውጢ ባህሪ ንክምፅኡ ምሕጋዝ፣

መልመዲ - 10

ነዞም ዝሰፀቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ብዓርሰ ተበግሶኹም ኣብ ከባቢኹምን ቤት ትምህርትኹምን እንተተሳተፉ የሕጉሱኒ እትብልዎም ተግባራት ዘርዝሩ፡፡
2. ንደቂ ሰባት ብዓርሰ ተበግሶ ግልጋሎት ብምሃብ ኣብ ታሪኽ ፍልጣት ካብ ሞንጎ ዝኾኑ ሰባት ብዛፅባ ሓደ ሰብ ንሰባት ሓቲትኩም ወይ መፃሕፍቲ ኣንቢብኩም እቲ ታሪኽ ንመሓዘትኩም ንገሩ፡፡

5.5 ዜግነት

5.5.1 ዜግነት ዝርከበሎም መንገድታት

- ዜግነት እንታይ ማለት እዩ? ቅድም ክብል ዝተምሃርኩምዎ ትምህርቲ ብምዝካር ብዛዕባ ዜግነት እትፈልጡዎ ንመሓዘትኩም ንገሩ።

ዜግነት ብትውልዲ ወይ ድማ ብሕጊ ዝርከብ መሰል ተባሂሉ ኣብ ክልተ ይምቀል። ሓደ ሰብ ወለዱ ወይ ካብ ወለዱ ሓዲኦም ኢትዮጵያዊ/ት እንተኾይኖም ካብ ኢትዮጵያዊ/ት ዜጋ ስለዝተወለደ ጥራሕ ረብሓ መሰል ዜግነት ይረኽብ። ኢትዮጵያዊ ወላዲኡ/ወላዲት ኣብ ወፃኢ ሃገር እንተነበረ/እንተነበረት እውን መሰል ዜግነት ካብ ምርካብ ዝኽልክሎ ነገር የለን።

ዜግነት ዝርከበሉ እቲ ካልኣይ መንገዲ ብሕጊ ዝርከብ ዜግነት ተባሂሉ ይፍለጥ። ሓደ ዜግነት ወፃኢ ሃገር ዘለዎ ሰብ ብድሌቱ ኢትዮጵያዊ ዜግነት ንኸወሃቦ ንመንግስቲ ሕቶ እንተቐረቡሞ ሕጊ እታ ሃገር ዝፈቐዶ ኩሉ ምምላኡ እንትረጋገፅ መሰል ኢትዮጵያዊ ዜግነት ክረክብ ይኽእል።

መልመዲ - 11

ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ብመሰረት ሕገ-መንግስቲ ኢትዮጵያ ክንደይ ዓይነት ዜግነት መርከቢ መንገድታት ኣለዉ?
2. ብትውልዲ ዝርከብ መሰል ዜግነት ብሕጊ ካብ ዝርከብ መሰል ዜግነት ብምንታይ ይፍለ?
3. ካብ ኢትዮጵያውያን ወለዲ ዝተረኸበ ሓደ ሰብ ኣብ ውሽጢ ኢትዮጵያ እናነበረ ኢትዮጵያዊ ዜግነት ኣይደልን ምባል ይኽእልዩ?

5.6 ሃገራዊ ሰንደቅ ዕላማ

5.6.1 ትርጉም ሃገራዊ ሰንደቅ ዕላማን አርማን

ሰእሊ. 5.8 ሰንደቅ ዕላማ ኢትዮጵያ

- አብ ሰንደቅ ዕላማ ዘሎ ሃገራዊ አርማ እንታይ መልእኽቲ የሕልፍ?

እዛ ሰንደቅ ዕላማ

ፀጋ ሓቢርካ ምንባር - ዜና ብስራት ዓወት፤

ልዕልና ህዝብና - ናይ ሃገርና ኩርዓት፤

እዛ ሰንደቅ ዕላማና - ነዊሕ ዝዛንታኣ፤

ፈጊሙ ዘይሃስስ - ዘይኣርግ ግርማኣ፤፤

በዓል ቢጫ ሕብሪ - ቆፃል ለምለም ሰቲ፤

ቀይሕ መሰረታ - ምልክት መስዋእቲ፤፤

ሓጎስ እንትበዝሖ - መንዩ ዘይነብዕ፤

ብነፃነት ሃገሩ - ኩሉሰብ ይኾርዕ፤፤

ሰንደቅ ዕላማና እንትትስቀል - ካብ ኩሉ ልዒላ፤

ልብና ትነጥር - ብናይ ሓጎስ ጎይላ፤፤

(ካብ ታደሊ ገድሌ ፀጋዬ ትንቅንቅ፣ 1993 ዓ/ም ተዛማዲ ትርጉም)

መልመዲ - 12

ብመሰረት እቲ ግጥሚ እዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. እቲ ግጥሚ ከሕልፎ ዝደለዩ መልእኽቲ እንታይ እዩ?
2. ኣብቲ ግጥሚ ትርጉም ቀለማት ሰንደቕ ዕላማ ዝተገለፀ ብኸመይ እዩ?
3. ሰንደቕ ዕላማ ብዓወት ኣብ ዝንብልበለሉ እዋን ስምዒት ተመልከቲ እንታይ ከምዝመስል ዝተገለፀ ብኸመይ እዩ?

ሃገራዊ ሰንደቕ ዕላማ ኢትዮጵያ ኣብ ላዕሊ ቆፅለዋይ፣ ኣብ ማእኸል ብጫ፣ ኣብ ታሕቲ ቀይሕ ኮይኑ ኣብ ማእኸል ሃገራዊ ኣርማ ከምዝህልዎ ኣብ ሕገ መንግስትና ዓንቀፅ 3 ብዝርዝር ተቐጥጦ እዩ፡፡ ሰለስቲኦም ቀለማት ማዕረ ኮይኖም ንጎረ ይቐመጡ፡፡ ሰለስቲኦም ቀለማት ሰንደቕ ዕላማ ናይ ዓርሶም ትርጉም ኣለዎም፡፡ እቲ ቆፅለዋይ ዝውክሎ ልምላመን ምዕባለን እንትኾን፣ እቲ ብጫ ተስፋን ብሩህ ዘበንን የመልክት፡፡ እቲ ቀይሕ ድማ ጀግንነትን መስዋእትን ይውክል፡፡

ኣብ ማእኸል እታ ሰንደቕ ዕላማ ዝተቐመጠ ሃገራዊ ኣርማ ማዕረ መጠን ብዘለዎም መስመራት ዝተሰኣለ ቅርፂ ኮኾብ እዩ፡፡ ካብቲ ኮኾብ ዝወፁ ጩራታትውን ብግልፂ ይረኣዩ፡፡ እቲ ኮኾብ ዝተሰኣለ ብወርቃዊ ቀለም እንትኸውን፣ ዝውክሎ ድማ ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ከምኡውን ሃይማኖታት ኢትዮጵያ ብማዕርነትን ብኣድነትን ንምንባር ዘለዎም ፅኑዕ ተስፋ እዩ፡፡

መልመዲ - 13

ነዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ

1. ሕብሪ ሰንደቕ ዕላማን ኣርማን ኢትዮጵያ ግለፁ፡፡
2. ሕብርን ትርጉምን ሃገራዊ ሰንደቕ ዕላማና ኣደ ብኣደ ኣብርሁ፡፡
3. ሃገራዊ ኣርማና ዝኣዞ ትርጉም ኣሕፂርኩም ግለፁ፡፡

መጠቻለሊ

ንምጉልባት ፍቅር ሃገር አዘዩ ዝሕግዝ መሰላት ውልቀን ጉጅለን ምኽባር፣ አድላዊ አሰራርሓ ኸይህሉ እጃምካ ምውፋይ፣ ታሪኽ ካባብን ሃገርን ፀንቂቕኻ ምፍላጥን እዩም። ንጎዳኢትን መፅነውትን ተግባራት ብምቅላሰ'ውን ፍቅር ሃገር ምጉልባት ይከኣል እዩ። ብፍላይ ንሓባራዊ መገልገሊ ናውቲ ግቡእ ጥንቃቄ ምግባር ካብ ሕድሕድ ዜጋ ትፅቢት ዝግበረሉ እዩ። ካብ ሰብአዊ መግለፅታትና ሓደ ሰናይ ባህርያት ብምርአይ አብነታዊ ዝኾነ ተግባር ምፍፃም እዩ። ንነገራት እንታይ አእተውንን፣ አይጉዳዩይን አይምልከተንን ኢልና እንተሕሊፍናዮም ዘይሩ ዘይሩ እቲ ጉድኣት ኣብ ዓርስና'ውን ክረኣ ይኸእል እዩ።

ሃገርና ካብ ትርክበሉ ዓዘቕቲ ድኽነት ንኸትወፅእ ሕድሕድ ዜጋ ክፍፅሞ ዝግባእ ብፅሒት ኣለዎ። ንተፈፃምነት መንግስቲ ዝሓንፅፅም ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ዜጋታት ኩሎም ናይ ዓቕሞም ክበርክቱ ትፅቢት ይግበረሎም። ካብገዛ፣ ክባቢን ቤት ትምህርትን ጀሚርና ነቲ ሕብረተሰብ ብሰናይ ተበግሶ ምግልጋል ግቡእ ሰብአውነትናን ዜግነትናን እዩ። ብደም ኮነ ብሕጊ ዝርከብ ዜግነት ዝሓቶም ግቡኣት ብአግባቡ ብምፍፃም አድላይ ናይ ውልቀን ናይ ጉጅለን ግቡኣት ምፍፃም ናይ ሕድሕድ ዜጋ ግቡእን ሓላፍነትን እዩ። ካብ ሓላፍነታት ዜግነት ሓደ ንሃገራዊ ሰንደቕ ዕላማን ሃገራዊ መዝሙርን ግቡእ ክብሪ ምሃብ ስለዝኾነ ኩሉ ዜጋ እዙይ ክፍፅም ትፅቢት ይግበረሉ።

አገደስቲ ቃላት

ገፀ ምድሪ፡- ተፈጥራዊ መልክዕ መሬት (አብነት፡- እምባ፣ ሸንጥር፣ ሩባ፣ መይዳ ወዘተ)

አድልዎ፡- ግቡእ ብዘይኮነ አገባብ ካሊእ ሰብ ንምጥቃም ዝፍፀም ተግባር
መግለፅታት ታሪኽ፡- ታሪኽን ባህልን ህዝቢ ሓንቲ ሃገር ዝገልፁ ቀወምቲ መረዳእታታት

ግዕዝይና፡- ንኻልእ ሰብ ወይ ንዓርስኻ ንምጥቃም ዝፍፀም ዘይሕጋዊ ተግባር፤

ህዝባዊ ግጥሚ፡- ካብ ትውልዲ ናብ ትውልዲ ብምቅብባል ዝመፀ ደራሲኦም ዘይፍለጡ ግጥምታት

ፖሊሲን ስትራቴጂን፡- ንኣፈፃፀማ ሓደ ተግባር መንግስቲ ዘውፅኦ ሕጊ፣ ደንብን መምርሕን

ፀጋ፡- ሓደ ማሕበረሰብ ብጠቓምነቱ ዝሓዞ ሰናይ ልምዲ ወይ ድማ ባህሊ

ስካውት፡- ብዓርሰ ተበግሶ ንኸባቢኡን ንነበርትን ብነፃ ዘገልግል ማሕበር መንእሰይ

ዓውደ ርእይ፡- ብግልፂ ህዝቢ ንኸሪኦም ዝቐርቡ ዝኾኑ ዓይነት ታሪኻዊ፣ ሓድግታት፣ ሸቀጣት ንግዲ ወይ ውፅኢት ምርምርን ምህዞን

ዕውት፡- ብተግባሩ ወይ ብስርሑ ውፅኢታዊ ዝኾነ ሰብ

ስብእና ፡- ወድሰብ ካብ ካሊእ ፍጡር ዝፈልዮ ተፈጥሮኣዊ ባህርይ

መጠቓለሊ ሕቶታት

- 1. እዞም ዝሰዕቡ ሙሉእ ሓሳባት ብምንባብ ትኸክል ንዝኾነ “ሓቂ” ትኸክል ንዘይኮነ ድማ “ጌጋ” እናበልኩም መልሱ፡፡
  - 1. ሓለኽትን ግዘ ዝሓለፎምን ልምድታት ኣንፃር ምዕባለ እዮም፡፡
  - 2. ንተግባራት ሰናይ ግልጋሎት መምርሒ ክህብ ዝግብኦ መንግስቲ ጥራሕ እዩ፡፡
  - 3. መንግስቲ ዘውፅኦም ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ልምዓት ተፈፀምቲ ዝኾኑ ብኣብይተ ዕዮ መንግስቲ ጥራሕ እዩ፡፡

II. አብ ትሕቲ “ሀ” ንዝተዘርዘሩ ኣሳባት ኣብ ትሕቲ “ለ” ካብ ዝተዘርዘሩ ብምምራፅ ኣዛምዱ፡፡

“ሀ”

“ለ”

1. ትሕቲ ዕድመ መርፍ
2. መግለጺ ፍቕሪ ሃገር
3. ግዕዝይና
4. ዜግነት
5. ብምኽንያት ዘይተደገፈ ዕሙት ርኢቶ
6. ምስጢር
7. ኣድልዎ

- ሀ. ዘይ ዴሞክራሲያዊ ኣተሓሳስባ
- ለ. ገፀ ምድሪ
- ሐ. ንፃርስኻ ወይ ንካሊእ ሰብ ረብሓ ዝፍፀም ዘይፍትሓዊ ተግባር
- መ. ጎዳኣይ ልማዳዊ ተግባር
- ረ. ፍልልይ ምፍጣር
- ሰ. ምኽባር ህዝቢ
- ሸ. ናይሓንቲ ሃገር ሕጋዊ ኣባል ምኃን
- ቀ. መዕነዎይ ተግባር
- በ. ፅኑዕን ብጥንቃቕን ዝተሓዘ ጉዳይ

III. ኣብዞም ዝሰዕቡ ባዶ ቦታታት ትኽክለኛ ቃል ወይ ኣረግ ብምምላእ መልሱ፡፡

1. ብደም ወይ ብሕጊ ዝርከብ መሰል _____ ይብሃል፡፡
2. ሃገርን ህዝብን ዝውክል መግለጺ ምልክት _____ ተባሂሉ ይፍለጥ፡፡

IV. ሰዲቦም ንዝርከቡ ሕቶታት ትኸክለኛ መልሲ ምረጹለዎም፡፡

1. ሃገረይ እፈቱ እየ ካብ ዝብል ዜጋ ትዕቢት ዝግበረሎም ተግባራት ዝጥቀስ እዩ፡

- ሀ. ባህልን ቋንቋን እቲ ህዝቢ ምኽባር፤
- ለ. ተበግሶ ስራሕ ምህላው፤
- ሐ. ኣድላዊ ዘይምኃን፤
- መ. ኩሎም መልሲ ክኾኑ ይኸእሉ፤

2. ንድኽነት ሃገርና ከም ምኽንያት ክጥቀስ ካብ ዝግባእ ሓደ እዩ፡

- ሀ. ስእነት ሃፍቲ ተፈጥሮ
- ለ. ሕፅረት ማይ
- ሐ. ባህሊ ስራሕ ዘይምምዕባል
- መ. ኩሎም መልሲ ክኾኑ ይኸእሉ

3. ናይ ሓባር መገልገሊ ናውቲ ክንከናኸን ዝግብኣና ንምንታይዩ?

- ሀ. ሕጊ ስለዘገድደና
- ለ. እቲ ጉድኣት ንግናውን ስለዝተርፍ
- ሐ. ሃፍቲ ሃገር ከይባኸን
- መ. ኩሉ መልሲ ክኸውን ይኸእል እዩ

4. መግለጺ ዕሽሽትነት ክኸውን ዘይኸእል ኣየናይ እዩ?

- ሀ. ጉሓፍ ኣብ ዝረኽብካዩ ቦታ ምድርባይ
- ለ. ሽቓቕ ብዘይኣግባብ ምጥቃም
- ሐ. ሓባራዊ መገልገልታት ቤት ትምህርቲ ብኣግባቡ ምጥቃም
- መ. ምንካይ (ምቕናስ) ረድኤት

5. ካብዞም ዝስዕቡ ሓደ ብዓርሰ ተበግሶ እንህሶ ግልጋሎት እዩ፦

- ሀ. ንወለድን ንመምህራንን ብምእዛዝ ግቡእና ምፍፃም
- ለ. ሰዓት ትምህርቲ ብኣግባቡ ምጥቃም
- ሐ. ሰብፀጋ ዕድመን ዓቕሞም ዝደኸመን ምክንኻን
- መ. ንሕገ መንግስቲ ሃገር ተገዛኢ ምኻን

6. ስርቕን ኣድላዊ ኣሰራርሓን ምቕላዕ፡

- ሀ. ንፖሊስ ጥራሕ ዝግደፍ ሓላፍነት እዩ፡፡
- ለ. ንኣካላት ፍትሒ ጥራሕ ዝምልከት እዩ፡፡
- ሐ. ሓላፍነት ሕድ ሕድ ዜጋ እዩ፡፡
- መ. ኩሎም መልሲ ክኾኑ ይኸእሉ፡፡

V. ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ኣፀርቲ መልሰታት ሃቡ፡፡

1. ካብ ኩሎም ዜጋታት ትፅቢት ካብ ዝግበረሎም መሰላትን ግቡኣትን ክልተ ጥቐሱ፡፡
2. ኅዳእትን መዕነውትን ተግባራት ኣብ ዕቤት ምጣነ-ሃፍቲ ዘብፀሕዎ ዕዕንቶ ኣሕፂርኩም ግለፁ፡፡